

מתקיימת בלא פרש, ובמה שונה מדם?

ומתוצינן: אמרי! מידי איריא? (432) וכי יש להשוות בין פרש לדם? ! התם, פרש, דמן עלמא קאתי לה, שבאה לה מן החוץ, כלומר, מאכילת מאכלי חולין, אזיל האי יוצא הפרש אתי אחרינא, ובא לה פרש אחר, הילכך: אינו ממש מגוף הבהמה,

לאפוקי, בניגוד לדם, דמגופה הוא, (433) ונברא עמה, והוא חלק מגופה, לפיכך מועלין בו (434).

הגמרא חוזרת לבאר את הברייתא.

קתני, שנינו: הזבל והפרש שבחצר לא נהנין ולא מועלין ודמיו ללשכה. וברייתא זו מסייעא ליה, היא סיוע, לרבי אלעזר.

דאמר רבי אלעזר: כל מקום שאמרו חכמים: "קדוש ואינו קדוש", כלומר, "לא נהנין ולא מועלין", יפלו דמיו ללשכה, כלומר (435), הגזברים חייבין ליטפל בכך, ולמוכרן, ויגיעו דמיהן לבדק הבית.

וכן אמרה הברייתא לגבי פרש וזבל: "לא נהנין ולא מועלין", ומי יהנה מהן, ומה ייעשה בהן, "ודמיהן יפלו ללשכה".

מתניתין:

המשנה ממשיכה בדין "לא נהנין ולא מועלין".

חלב, המוקדשין, שנחלב מבהמת קדשים, וכן ביצי תורין המוקדשין, לא נהנין (436), אסור להנות מהן, ולא מועלין, הואיל ואינם

432. גירסת השיטה מקובצת.

433. גירסת השיטה מקובצת.

434. לפי דברי הקרן אורה [הערה 427] מבואר תירוץ הגמרא כמין חומר. הדם הטפל אל הקרבן, אין דינו כקדשים שמתו, ואילו הפרש, דינו כקדשים שמתו.

435. זו היא מסקנת פירוש התוס'. ובתחילה רצו לפרש, שהנהנה ישלם את הקרן להקדש כפשטות לשון הגמרא, וכן הוא בפירוש ב. וכתבו שאי אפשר לפרש כן, לשיטתם [הערה 371, 403 ועוד] ש"לא נהנין ולא מועלין", היינו, פטור מתשלום הקרן, אלא איסור הנאה בלבד. ולא שייך לומר "כל מקום שאמרו וכולהו" והנהנה ישלם ללשכה.

ועוד, שאם כן, למה אמרו במספר מקומות "מועלין מדרבנן", הלא בודאי אין הכוונה

להבאת אשם מעילות מדרבנן, כי קיים עליו איסור הכנסת חולין לעזרה, ובודאי הכוונה לתשלום קרן בלבד, ומה הנפקא מינה בין "לא מועלין" ל"לא מועלין מדרבנן".

436. התוס' מוכיחים מכמה ראיות, שאיסור הנאה מחלב המוקדשן הוא איסור תורה. ראשית, מדרשת הגמרא [בכורות טו א] על מה שאמרה התורה [דברים יב] בפסולי המוקדשין "תזבח ואכלת בשר", ודרשינן: "תזבח" ולא גיזה "ואכלת" ולא חלב. הרי שאפילו קדשים שנפסלו ועומדים לפדייה, גם כן חלבם אסור. והתוס' מוכיחים, שהחלב עצמו אסור, ולא מעשה החליבה בלבד. כי החלב הרי נתמעט מ"ואכלת", מוכח שהוא איסור על החלב. ועוד, הגמרא בבכורות [ו ב] דנה בהיתר חלב אף בבהמת חולין. ואחת מראיות הגמרא היא: ממה שאסרה התורה, במיעוט מפורש, חלב פסולי המוקדשין, משמע שחלב חולין מותר. הרי שהגמרא הניחה,